

ALLMÄN INFORMATION

om

APOTEKSPRAKTIKEN

INNEHÅLL

1 Inledning.....	1
2 Den obligatoriska apotekspraktiken	2
2.1 Målsättningen med praktiken	2
2.2 Helsingfors universitet (HU)	3
2.3 Itä Suomen Yliopisto (UEF)	3
2.4 Åbo Akademi (ÅA).....	4
3 Undervisningsapotek.....	5
3.1. Ansöka om undervisningsapoteksstatus	5
3.2 Arbetsavtal.....	5
3.3 Ansvar	6
4Handledning av studeranden	7
4.1 Uppgifter under praktiktiden	7
4.2 Inläring via den individuella studieplanen.....	7
4.3 Utvecklingssamtal och respons	8
5 Att utveckla apotekspraktiken	10
5.1 Undervisningsapotekens orienteringsdag.....	10
5.2 Undervisningsapotekens konsultationsdag.....	10
5.3 Val av årets undervisningsapotek.....	10
5.4 Respons till universiteten	11
Praktikhandledarens gyllene regler	12

1 Inledning

Denna guide är avsedd att vara ett hjälpmedel både för farmacistuderande och för personalen vid undervisningsapoteken. Guiden innehåller grundläggande information om den praktik som ingår i farmaceutexamen. Det vore bra om de som deltar i handledningen av praktiken läser igenom denna guide innan eleven börjar sin praktik.

Praktiken, som ingår i studierna för farmaci, är en viktig del av farmaceut- och provisorsexamen. Mätt i studiepoäng är praktiken som utförs vid ett undervisningsapoteke det mest omfattande studieavsnittet i farmaceutexamen. Studeranden själv, apoteket och universitetet har alla tre en egen viktig roll för att apotekspraktiken ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt .

Apoteket bör utse en ansvarig handledare med provisorsexamen, som ansvarar för att målsättningarna för praktiken uppnås. Apotekets övriga personal har också en central roll för att främja inläringen under praktiken. För många farmacistuderande är praktiken den första kontakten med apoteksarbetet. Det är mycket viktigt att studeranden får en positiv bild av arbetet vilket också bidrar till att utveckla den farmaceutiska yrkesidentiteten.

Det är universitetens uppgift att se till att de studerande som ska utföra apotekspraktiken har tillräckliga kunskaper. Universitetet ska också på andra sätt förbereda studeranden för praktiken. Universitetet ansvarar vidare för att de uppgifter studeranden bör utföra under praktiken och uppdaterar uppgiftsbeskrivningarna med jämna mellanrum. Universitetet följer upp praktiken och ger vid behov handledning och hjälp.

Studeranden är också en viktig resurs för apoteken. Genom att handleda en studerande, uppdaterar personalen även sitt eget kunnande. De resurser som i början satsats på studeranden återbördas i slutet av praktiktiden då studeranden kan bidra med sin uppnådda profession inom flera farmaceutiska arbetsuppgifter.

Ha en inspirerande praktik!

Denna guide har sammanställts av gruppen för utveckling av apotekspraktiken (fi: Opetusapteekkiharjoittelun kehittämistyöryhmä). Gruppens sammansättning hittas på universitetens nätsidor.

uppdaterad 1/2023

2 Den obligatoriska apotekspraktiken

Till farmaceut- och provisorstudier hör en obligatorisk 6 månader lång praktik (*Statsrådets förordning om universitetsexamina* [794/2004](#)). Minst tre månader av praktiken bör utföras på ett finländskt apotek, de resterande tre månaderna kan utföras på apotek, sjukhusapotek eller utomlands. Praktiken kan göras i olika omgångar dock så att minsta möjliga enhetliga praktiktid bör vara en månad lång.

En farmaciestuderande som har avklarat de universitetskurser som krävs för att få behörighet för apotekspraktik, kan tillfälligt få utföra farmaceutiska arbetsuppgifter under övervakning av en legitimerad farmaceut eller provisor (*Statsrådets förordning om ändring av förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* [104/2008](#)). Universiteten meddelar till Valviras register över yrkesutbildade personer inom social- och hälso- och sjukvården, Terhikki, om studerandens behörighet att utföra apotekspraktik (till registret går det inte att anmäla utländska studeranden eller studeranden som påbörjat sina farmacistudier för över 10 år sedan).

Universiteten skickar en bekräftelse om praktiken till apoteken ca två veckor innan praktiken inleds. Studeranden har då meddelat universitetet i vilket apotek hen ämnar utföra sin praktik och har även erhållit behörighet att få utföra sin apotekspraktik.

Studeranden ansöker själv om certifikatkortet efter att studeranden är registrerad i Terhikki. Studeranden har nödvändigtvis inte certifikatkortet tillhanda genast i början av praktiken.

För att bibehålla behörigheten som farmaciestuderande och de rättigheter som det medför bör studeranden vara närvaroanmäld och bedriva farmaceutiska studier vid universitetet. Avbryter studeranden sina farmacistudier, återkallas behörigheten och studeranden får inte utföra farmaceutiska arbetsuppgifter på apotek.

En nytexaminerad farmaceut får under 30 dagar efter examen utföra farmaceutiska arbetsuppgifter utan Valviras legitimation. Dock rekommenderas det att man ansöker om sin legitimation direkt efter examen.

2.1 Målsättningen med praktiken

Den primära målsättningen med praktiken är att stöda utvecklingen av farmaciestuderandens yrkesidentitet, expertis och yrkesskicklighet. Under apotekspraktiken tillämpas och förädlas den teoretiska kunskapen som erhållits vid universiteten. Dessutom erhåller studeranden arbetslivserfarenheter via apotekspraktiken som inte går att undervisa vid universiteten.

Personalens positiva inställning och stöd, samt att studerande blir accepterad som en jämlik arbetstagare, skapar goda förutsättningar för att nå målen med praktiken. Attityden hos personalen har en stor påverkan kring hur studerandens intresse för hela apoteksbranschen utvecklas. Personalens positiva inställning till sitt arbete, uppskattning för sin egen profession och motivation till att utveckla sig inom sin bransch, överförs också till studeranden.

2.2 Helsingfors universitet (HU)

De första tre månadernas praktik (del I) infaller i mars-juni under andra läsåret, de resterande tre månaderna (del II) avläggs i november-januari under tredje läsåret.

Studier som måste vara genomförda innan man kan utföra praktiken:

Del I: <https://sisu.helsinki.fi/student/courseunit/hy-CU-117823328-2021-08-01/brochure>

Del II: <https://sisu.helsinki.fi/student/courseunit/hy-CU-117823504-2021-08-01/brochure>

Praktikmaterialet:

Finns på fakultetens nätsida: <https://www.helsinki.fi/fi/koulutusohjelmat/farmaseutin-koulutusohjelma/opiskelu/apteekkiharjoittelu>

Ansvarsperson för praktiken:

Yliopisto-opettaja Aliisa Niemelä, p. 02 9415 9137, [apteekkiharjoittelu\(at\)helsinki.fi](mailto:apteekkiharjoittelu(at)helsinki.fi)

2.3 Itä Suomen Yliopisto (UEF)

De första tre månadernas praktik (del I) infaller i april-juni under andra läsåret, de resterande tre månaderna (del II) avläggs i februari-april under tredje läsåret.

Studier som måste vara genomförda innan man kan göra praktiken:

Del I: <https://opas.peppi.uef.fi/fi/opintojakso/4213041/83664>

Del II: <https://opas.peppi.uef.fi/fi/opintojakso/4213042/84012>

Praktikmaterialet:

Digicampus-området: <https://digicampus.fi/course/view.php?id=3415>

Ansvarsperson för praktiken:

Yliopistonlehtori Piia Siitonen, p. 040 355 2509, [piia.siitonen\(at\)uef.fi](mailto:piia.siitonen(at)uef.fi)

2.4 Åbo Akademi (ÅA)

Praktiken börjar vid andra läsåret och utförs utan avbrott i 26 veckor mellan april-oktober.

Studier som måste vara genomförda före praktiken:

<https://studiehandboken.abo.fi/sv/program/22916>

Praktikmaterialet:

Delvis på abo.fi/apotekspraktik

Ansvarsperson för praktiken:

Universitetslärare Anne Eriksson, tfn (02) 215 4042, e-post [anne.eriksson\(at\)abo.fi](mailto:anne.eriksson@abo.fi)

3 Undervisningsapotek

För att kunna ta emot en studerande som ämnar utföra sin obligatoriska apotekspraktik bör apoteket ha tillstånd att verka som undervisningsapotek. Om en apotekare övergår till ett annat apotek, måste hen ansöka om tillståndet på nytt. Apoteket bör utse en ansvarsperson för praktiken. Om apoteken har egna nätsidor är det önskvärt att apoteken informerar på sina nätsidor om möjligheten att ta emot studeranden för att avlägga apotekspraktik och när apoteket då önskar att ansökan om praktikplats kan lämnas in. Apotekarförbundets medlemsapotek kan gärna informera om praktikplatser på [Apteekkariliitto.fi](https://www.apteekkariliitto.fi) och [Apteekki.fi](https://www.apteekki.fi). Praktikplatser till universitetsapoteken kan ansökas via [ya.fi](https://www.ya.fi) sidorna.

3.1. Ansöka om undervisningsapoteksstatus

1. Gå igenom handledningsguiden för apotekspraktiken.
2. Fyll i den elektroniska ansökan om att bli undervisningsapotek med vilken universiteten samlar in information om undervisningsapoteken. Hittas på sidan <https://www.uef.fi/fi/opetusapteekkiharjoittelu> (denna ansökan finns enbart på finska).
3. En bekräftelse på att ansökan skickats in kommer på den e-postadress som uppgivits vid ansökan. Universiteten kan vid behov begära om tilläggsinformation.

3.2 Arbetsavtal

I frågor som gäller farmacistuderandes anställningsförhållande tillämpas kollektivavtalet för farmaceutisk personal som finns att ta del av på Apotekens Arbetsgivarförbunds sida: <https://apta.fi/tes>. Vid frågor gällande anställningsförhållandet under praktiken ska man i första hand kontakta förtroendemannen eller arbetarskyddsombudet på arbetsplatsen eller arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Arbetstiden 13 veckor/26 veckor: 115h/3 veckor eller sammanlagt ca 500h/1000h. Praktik vid sjukhusapotek följer AKTAS tider för arbetstid. Studeranden kan även arbeta kvällar, lördagar och helger och erhåller då avtalsenligt lönetillägg.

Sjukledighet: sammanlagt maximalt 6 dagar/3mån; 12 dagar/6 månader eller 2 dagar/månad vilket inte förlänger praktiktiden

Semester: erhållen semester ersätts

Helgdagar som infaller under praktiken: ifall studerande inte är berättigad till förkortad arbetsvecka p.g.a. söckenhelg och arbetsgivaren har inte skilt kommit överens om periodens förkortade arbetstid, har studeranden en normal arbetstid på 115h/3 veckor. Ifall studeranden är berättigad till arbetstidsförkortning p.g.a. söckenhelg inom perioden eller annars har kommit överens om förkortningen, förlänger detta inte den totala praktiktiden.

3.3 Ansvar

Universiteten har en lagstadgad olycksfallsförsäkring för sin studerande vars försäkringskydd grundar sig på *Lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete* ([460/2015](#)). Studerande som studerar vid Helsingfors universitet är försäkrade enligt universitetets olycksfallsförsäkring då de utför den obligatoriska delen av apotekspraktiken. Olycksfallsförsäkringarna vid Itä-Suomen yliopisto och Åbo Akademi gäller enbart vid praktik som utförs utan lön. För studeranden som får lön under praktiken, gäller arbetsgivarens obligatoriska olycksfallsförsäkring för arbetstagare.

Ansvaret och ersättandet av en skada, som orsakats av en studerande, bestäms enligt skadeståndslagen eller någon annan speciallagstiftning som t.ex. patientförsäkringslagen. Orsakar studerande en skada antingen genom sitt agerande eller försummelse, är arbetsgivaren skyldig att ersätta skadan enligt skadeståndslagen.

Arbetsgivaren har inget ansvar ifall praktikperioden avbryts av orsaker som studeranden själv har åsamkat. Ifall praktikperioden avbryts p.g.a. orsaker som arbetsgivaren är skyldig till, bör arbetsgivaren i mån av möjlighet försöka ordna så att studeranden kan genomföra sin praktik under utsatt tid.

4 Handledning av studeranden

4.1 Uppgifter under praktiktiden

Praktik-kompendierna (Työ Opiksi! och Min Praktik) visar på ett konkret plan de målsättningar som universiteten har gällande praktiken. Praktik-kompendierna är ett redskap för både studeranden för handledaren. Avsikten med praktik-kompendierna är att garantera att alla studeranden har en möjlighet att nå praktikens lärandemål och få en möjlighet att orientera sig inom apotekets alla farmaceutiska uppgifter. Praktik-kompendierna är olika beroende på om praktiken utförs på apotek eller sjukhusapotek.

Det är skäl att diskutera principen med att utföra praktikuppgifterna under arbetstid med hela personalen. Emedan vissa av uppgifterna som studeranden förväntas göra kräver tillgång till databaser som finns tillgängliga på apoteket, är det önskvärt att studeranden till en del bereds möjlighet att utföra uppgifterna under arbetstid. En del av uppgifterna i praktikkompendiet ska studeranden göra på egen hand, en del av uppgifterna förväntas studeranden få hjälp med av personalen. Vissa av uppgifterna kräver också medverkan och en kvittering av personalen då uppgiften är gjord. Det rekommenderas att man kommer överens om hur mycket tid som används på att utföra uppgifterna då planen för praktiken görs upp (fi:HOPS).

Studerande på praktik kan gärna involveras i apotekets egna projekt. Detta motiverar studeranden och ger hen en uppfattning om hur ett projektarbete i en apoteksmiljö fungerar.

4.2 Inläring via den individuella studieplanen

Studerande kan ha mycket olika utgångslägen då de inleder sin arbetspraktik. Praktikperioden kan vara en första kontakt med apoteksarbetet, och i vissa fall med arbetslivet överlag. Å andra sidan kan studerande redan ha flera års erfarenhet av tekniska uppgifter vid ett apotek. Studerande som har bytt bransch kan ha lång erfarenhet av arbetslivet, även om de kanske inte har arbetat i apotek. Därför är det bra att beakta studerandens tidigare studie, arbets- och livserfarenhet när man planerar praktiken.

Inför praktiken ska studeranden tillsammans med sin handledare göra upp en individuell studieplan (ISP = fi:HOPS). ISP:n rekommenderas att göras genast i början av praktiken och i mån av möjlighet redan innan praktiken inleds. Vid uppgörandet av ISP rekommenderas det att preliminärt fundera på vem i personalen introducerar vad under praktiken. Som stöd för planeringen kan universitetens förslag på ISP:n användas.

Det lönar sig att göra ISP:n tillräckligt flexibel. Det är bra att komma överens med personalen

om de allmänna spelreglerna för praktiken redan innan praktiken börjar. Till exempel borde alla känna till principerna för hur uppgifterna i arbetsboken ska göras. Det lönar sig också att ha ISP:n framme så att alla kan följa med hur praktiken framskrider och se vad man själv bör ansvara för.

Inlärningsmässigt är det av stort värde att beredas möjlighet till att diskutera med kolleger och andra studeranden. Då man utbyter erfarenheter med varandra erhåller studeranden respons på sitt eget sätt att agera, reflektera över sin inläring och får en uppfattning om sin egen kunskapsnivå. Genom diskussioner utvecklas den egna förmågan att reflektera över sina styrkor och utvecklingsbehov.

Det är skäl för handledaren på praktikplatsen att beakta att varje studerande har sitt eget sätt att anamma nya färdigheter, varför också handledningen för olika studeranden kan te sig mycket olika. Framför allt i början av praktiktiden är det skäl att allokera tillräckligt mycket tid för handledning. För att optimera inläringen är det av central betydelse att handledaren motiverar sina råd och regler så att studeranden förstår och kan omfatta dem. Handledarens uppmuntran och stöd har stor betydelse för studerandens inläring.

- o inläringen påverkas av studerandens tidigare kunskaper
- o det sociala samspelet har en central roll för inläringen
- o det räcker inte med att endast uppleva eller göra arbetsuppgifter, det bör också ges utrymme och tid för reflexion och utvärdering
- o det är viktigt att förstå sammanhangen och kunna bilda sig en uppfattning om helheter då man förkovrar sig i nya uppgifter

4.3 Utvecklingssamtal och respons

Utvecklingssamtalen och personalens respons åt studeranden är av stor betydelse för att målsättningarna för praktiken ska nås. Det rekommenderas att handledaren håller minst två utvecklingssamtal med studeranden: ett samtal halvvägs in i praktiken och ett vid slutet av praktiken. Vid behov kan flera utvecklingssamtal hållas.

Genom utvecklingssamtalen kan bägge parter utveckla sitt eget agerande. Studeranden vill ha respons på sitt arbete och hur hen utvecklas i sitt värv. Responsen kan ges studeranden vid olika tillfällen. Vid vardagliga rutinuppgifter lönar det sig att ge respons kontinuerligt då uppgifter utförs, inte enbart i samband med utvecklingssamtalen.

Som bäst fungerar responsen då den ges ömsesidigt. Det är viktigt att praktikhandledaren och apotekets personal också får respons av studeranden kring hur personalen lyckats med handledningen. Responsen kan gärna ges under själva praktikperioden. I början kan det dock

vara svårt för studeranden att berätta om sina egna erfarenheter. Då är det viktigt att praktikhandledaren uppmuntrar studeranden att föra fram sina åsikter. Vid slutet av praktiken kan det vara skäl att be om att få en skriftlig utvärdering av studeranden.

Responsen

- o är ett verktyg för att främja inläring
- o hjälper studeranden att följa sin egen progression
- o stöder studerandens egen initiativförmåga
- o stöder studerandens självkänedom
- o hjälper studeranden att känna igen sina egna utvecklingsbehov

5 Att utveckla apotekspraktiken

Universiteten arrangerar årligen kostnadsfria utbildningar för att stöda handledningen av studeranden på apotekspraktik. Framför allt de som är ansvariga för handledningen under praktiken, rekommenderas att delta i dessa utbildningar. Information om evenemangen brukar finnas på universitetens hemsidor och distribueras även via e-post.

5.1 Undervisningsapotekens orienteringsdag

Undervisningsapotekens orienteringsdag arrangeras som webinarium varje höst (oktober-november). Under webinariet kan deltagarna bli förtrogna med målsättningarna för apotekspraktiken, bli medvetna om studerandens förväntningar och erfarenheter, bli informerade om vilken praxis universiteten har gällande praktiken och vilka verktyg som finns att tillgå för att åstadkomma en ändamålsenlig handelning och främja studerandens inläring.

5.2 Undervisningsapotekens konsultationsdag

Undervisningsapotekens konsultationsdag arrangeras på våren (april-maj). Avsikten med konsultationsdagen är att behandla aktuella ärenden gällande apotekspraktiken, utbyta erfarenheter bland kolleger samt att utveckla apotekspraktiken tillsammans med utbildningsenheterna, undervisningsapotekens personal och studeranden. Konsultationsdagens tema varierar från år till år.

5.3 Val av årets undervisningsapotek

Koordineringsgruppen AATE väljer årets undervisningsapotek utgående från de förslag som givits från undervisningsenheterna. Vinnaren publiceras under Farmaci Dagarna.

Valet av årets undervisningsapotek görs främst utgående från den återkoppling som studeranden ger efter utförd apotekspraktik. Valet av årets undervisningsapotek grundar sig på:

- apotekets planmässighet gällande praktiktiden
- hur väl studeranden gjorts förtrogen med apotekspraktiken
- hur väl målsättningarna har nåtts, uppföljningen av studerandens inläring och hur utvecklingssamtalen genomförts
- arbetskollegiets roll, insats och funktion vid handledningen av studeranden

Om apoteket fungerat som undervisningsapotek tidigare beaktas också handledarens fortbildning inom praktikhandledning.

5.4 Respons till universiteten

Undervisningsenheterna samlar in respons av praktikhandledarna och studeranden. Att ge respons och utvärdera praktiken är viktigt med tanke på att utveckla apotekspraktiken. Den information som erhålls från dessa utvärderingar behandlas bland annat i arbetsgruppen för utvecklandet av den obligatoriska apotekspraktiken.

Helsingfors Universitetet: [Yleinen harjoittelua koskeva palaute](#)

Itä-Suomen Yliopisto: [Harjoitteluvastuuhenkilöiden palaute harjoittelujaksosta](#)

Åbo Akademi: [Respons av apotekspraktikhandledare](#)

För intresse (på finska)

Työelämäjaksot yliopisto-opinnoissa. Suosituksia harjoitteluiden sekä muiden työelämäjaksojen suunnitteluun, toteuttamiseen ja raportointiin – opiskelijalle, yliopistolle ja työnantajalle, Oulun yliopisto, 2016

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526214665.pdf>

Aarresaari. Antoisa harjoittelu -opas harjoittelupaikalle. Yliopistojen ura- ja rekrytointipalvelut, 2009

www.aarresaari.net

Praktikhandledarens gyllene regler

Praktikhandledaren:

- ✓ informerar den övriga personalen om att en studerande kommer på praktik och om praktikens principer
- ✓ planerar på förhand tillsammans med den personal som ska delta i handledningen, hur praktiken ska verkställas
- ✓ gör upp en individuell men flexibel studieplan (ISP) med studeranden
- ✓ sörjer för att studeranden görs förtrogen med apotekets arbetsmiljö och uppgifter och att apotekets personal förbinder sig till att handleda studeranden
- ✓ skapar en trygg och inspirerande inlärningsmiljö tillsammans med den övriga personalen
- ✓ stöder studeranden att hitta sin yrkesidentitet
- ✓ vägleder och stöder studerandens inläring, uppmuntrar och motiverar
- ✓ ger studeranden feedback och vägleder den övriga personalen kring hur respons ska ges, lyssnar och uppmuntrar
- ✓ stöder och uppmuntrar studeranden att ge respons
- ✓ fungerar som kontaktperson mellan studeranden, personalen och universitetet